

ถอดบทเรียนทางการบริหารจากวัดไทยในต่างประเทศ กับการสืบรักษา
พระพุทธศาสนา กรณีศึกษาวัดพระธาตุดอยสุเทพ เมืองชิโนฮิลล์
แคลิฟอร์เนีย*

TAKING ADMINISTRATIVE LESSONS FROM THAI TEMPLES ABROAD WITH
THE PRESERVATION OF BUDDHISM CASE STUDY OF WAT PHRA THAT DOI
SUTHEP CHINOHILL CITY, CALIFORNIA

พระราชวัชรสารบัณฑิต (ประสาร จันทสโร), พระครูสุธีภิตติบัณฑิต(กฤษฎา กิตติโสภโณ),
พระปลัดระพิน พุทธิสโร, สุกานดา จันทวารีย์

Pha Rajvarasarakundit (Prasarn Chanthasaro), Phrakhrusuthikittibundit
(Krisada Kittisobhano), Phrapalad Raphin Buddhiso, Sukanda Chantawaree

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: rapin.soc@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาประสบการณ์เชิงพื้นที่ทางการบริหารของวัดพระธาตุดอยสุเทพ เมืองชิโนฮิลล์ ที่เป็นวัดไทยในสหรัฐอเมริกา ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารงานวิจัย การศึกษาเชิงพื้นที่ สัมภาษณ์พระสังฆาธิการผู้บริหารวัดไทยทั้ง 2 แห่ง และเขียนเป็นความเรียงในรูปแบบบทความทางวิชาการ

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารวัดนี้ใช้วิธีการที่หลากหลายผสมผสานทั้งในเชิงของการจัดองค์กรที่เป็นรูปแบบของคณะกรรมการบริหารวัด มีพระสงฆ์เป็นหน่วยนำทางด้านการบริหารทั้งในส่วนของการบริหารวัด บริหารพิธีกรรม และพระธรรมวินัย มีชาวพุทธเข้ามาเป็นส่วนเสริม บุคลิกภาพของผู้นำมีผลต่อการบริหารอย่างสำคัญทั้งในเรื่องความอดทน การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมาย การผสมรวมศักยภาพเชิงบุคคลที่หลากหลายมาเป็นส่วนผสมที่สำคัญทางการบริหารทำให้เกิดการขับเคลื่อนวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนคนไทย และสร้างเอกลักษณ์ทางศาสนาผ่านวิถีทางวัฒนธรรมไทย เช่น ภาษาไทย พระไทย อาหารไทย ดนตรี การแต่งกาย และวิถีทางวัฒนธรรมที่ผสมรวมร่วมกันอย่างชัดเจน จนกลายเป็น

* Received April 21, 2023; Revised June 12, 2023; Accepted June 13, 2023

แบบอย่างที่สามารถศึกษาได้ของวัดไทยในต่างแดน ภายใต้ประสบการณ์เชิงพื้นที่พบในวัดไทยต่างแดน

คำสำคัญ: ถอดบทเรียน; การบริหาร; วัดไทยในต่างประเทศ

Abstract

This article aims to study the administrative spatial experience of Wat Phra That Doi Suthep. Chinono Hilltown, a Thai temple in the United States, uses methods to learn from documents, research, and spatial studies. Interview the monks who administer both Thai temples and write essays in the form of academic articles.

The results showed that the administration of this temple uses a mix of various methods in terms of organizational arrangements in the form of the temple administration committee. There are monks as a unit of leadership in the administration of the temple administration. Administer the ritual and the discipline. There are Buddhists as an add-on. A leader's personality has an essential effect on management, both in patience. Having vision and goals Combining diverse personal potentials as a critical ingredient in direction has driven the temple to be the center of the Thai community. And create a religious identity through Thai cultural methods such as the Thai language, Thai monks, Thai food, music, dress, and blended artistic ways. Until becoming a model that can be studied in Thai temples abroad Under the spatial experience found in foreign Thai temples.

Keywords: Take off lessons; Administration; Thai temples abroad

บทนำ

สืบเนื่องจากการเดินทางสหรัฐอเมริการะหว่าง วันที่ 2-16 พฤศจิกายน 2564 ในสองเมือง สองวัดหลัก คือ (1) วัดมงคลรัตนาราม แทมปา ฟลอริดา และ (2) วัดพระธาตุดอยสุเทพชินฮิลล์ แคลิฟอเนีย โดยในการเขียนบทความนี้ จะเขียนถึงวัดไทยพระธาตุดอยสุเทพ ซึ่งตั้งอยู่ที่เมือง ชินฮิลล์ แคลิฟอเนีย ที่มีประวัติการก่อตั้งและเป็นศูนย์กลางของชุมชนคนไทย ร่วมกับชุมชนอื่น ๆ มาอย่างยาวนาน โดยเป็นวัดที่มีประวัติและพัฒนากการ

ก่อตั้งโดยเป็นทั้ง (1) ศาสนสถานในพระพุทธศาสนา (2) เป็นศูนย์กลางของการทำกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมแห่งชาติพันธุ์ (3) เป็นศูนย์กลางการพบปะและประสานเชื่อมโยงของชาวพุทธไทย ชาวพุทธนานาชาติกับชุมชนอื่น ๆ ที่ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสะท้อนความเป็นลักษณะร่วมให้เกิดความเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์ กับสังคมและวัฒนธรรมร่วมกัน ทำให้เกิดการประสานเชื่อมโยงกับชุมชน

ดังนั้นในการเขียนบทความนี้ จะได้สะท้อนถอดประสบการณ์เชิงพื้นที่ทั้งในส่วนของบทบาทหน้าที่และความสำคัญในฐานะเป็นหน่วยทางศาสนา หน่วยทางสังคม และการเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นพลังที่เรียกว่า Soft Power (พลังทางสังคมแบบเชื่อมโยงประสาน) ทำให้เห็นปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงร่วมกันระหว่างวัดกับชุมชนสังคม รวมทั้งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อความเป็นหน่วยของชุมชนเชื่อมโยงกับสังคม ซึ่งในการเขียนบทความนี้จะได้นำมาเล่าแบ่งปัน เป็นข้อมูล กรณีกิจาและมุมมองทางการศึกษาเพื่อความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในท่ามกลางของการบริหารวัดให้เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนา และในเวลาเดียววัดไทยได้กลายเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างสำคัญด้วย

พัฒนาการของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเถรวาทแบบไทยในสหรัฐอเมริกา

พัฒนาการของพระพุทธศาสนาในสหรัฐอเมริกามีพัฒนาการจากคณะสงฆ์หลายสาขาทั้งเถรวาท มหายาน วัชรยาน โดยส่วนใหญ่เชื่อมโยงกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้าไปตั้งถิ่นฐานในสหรัฐอเมริกา ทั้งจีน ญี่ปุ่น เกาหลี ไทย ศรีลังกา ลาว กัมพูชา เวียดนาม พม่า เป็นต้น (Tanaka, 2001) โดยยึดโยงอยู่กับกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นกลุ่มที่นับถือพระพุทธศาสนาในประเทศก่อนมาเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อจำเพาะไปที่พระพุทธศาสนาเถรวาทจากประเทศไทย มีหลักฐานว่าคณะสงฆ์ไทยมีหลักฐานที่สืบค้นได้ เริ่มเมื่อประมาณ พ.ศ. 2501 โดยมีพระพิมลธรรม เป็นพระภิกษุไทยรูปแรกที่ได้รับนิมนต์ จาก ดร.แฟรงค์บุชแมน ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งและเป็นประธานของขบวนการส่งเสริมศีลธรรม (Moral Rearmament : M.R.A.) ซึ่งรู้จักกันดีในชื่อ เอ็ม.อาร์.เอ.เพื่อไปร่วมงานฉลองอายุครบ 80 ปีของ ดร.แฟรงค์ บุษแมน และฉลองครบรอบ 10 ปีของเอ็ม.อาร์.เอ. ที่มลรัฐมิชิแกนประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประชุมสัมมนาทางด้านส่งเสริมศีลธรรมที่เกาะแม็กกินอร์ ซึ่งตั้งอยู่ในทะเลสาบมิชิแกน เมื่อเสร็จจากการเดินทางไปประชุมดังกล่าว

พระพิมลธรรมพร้อมคณะ ยังได้เดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในมลรัฐต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศต่าง ๆ ในยุโรปร่วมกับองค์การเอ็ม.อาร์.เอ.อีกด้วย เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2512 ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระพิมลธรรม ตำแหน่งเป็นสังฆมนตรีองค์การปกครองและสภานายกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ท่านได้เดินทางไปรอบโลก เพื่อจัดงานพระศาสนา และกลับมากำหนดนโยบาย พร้อมเสนอแนะคณะสงฆ์ไทยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ทั้งยังได้จัดส่งพระสงฆ์ออกไปยังประเทศต่าง ๆ รวมทั้งสหรัฐอเมริกา เพื่อฉลองศรัทธาของพุทธศาสนิกชนที่ต้องการที่พึ่งทางจิตใจ สำหรับการก่อสร้างวัดไทยอย่างเป็นทางการขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2515 โดยได้ริเริ่มสร้างวัดไทยในนครลอสแอนเจลิส เป็นวัดแรก ซึ่งประมาณการว่ามีคนไทยกระจัดกระจายอยู่เฉพาะในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประมาณ 150,000 คน และในปี พ.ศ. 2517 ก็ได้ก่อสร้างวัดไทยในกรุงวอชิงตัน ดีซี และวัดไทยในมลรัฐอื่น ๆ เรื่อยมา จนกระทั่งปัจจุบันนี้ ปรากฏว่ามีวัดไทยในสหรัฐอเมริกาที่สังกัดสมัชชาสงฆ์ไทยฯ เกินกว่า 100 วัด ใน 24 รัฐ ดังปรากฏในปัจจุบัน โดยวัดต่าง ๆ เหล่านั้น ได้เผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในภาคปริยัติและปฏิบัติ และเผยแพร่วัฒนธรรมไทย เพื่อการปลูกฝังเยาวชนเชื้อชาติไทยให้ได้ศึกษาพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทยการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศถือได้ว่าเป็นความผลงานที่โดดเด่นของพระสงฆ์ไทย ที่ทำให้คนทั่วโลกให้การยอมรับในความรู้ความสามารถ มีความเชื่อมั่นในการเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเนื่องจากพระพุทธศาสนา ไม่ได้บังคับให้บุคคลต้องยอมจำนนในการนับถือ หรือการปฏิบัติ แต่หากเป็นการเชิญให้ทดลองปฏิบัติตามหลักการทางพระพุทธศาสนา เป็นการเปิดโอกาสให้ดำเนินชีวิตตามวิถีแห่งผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยตนเอง พระธรรมทูตจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการขับเคลื่อนกงล้อแห่งธรรมให้กระจายไปอยู่ทั่วทุกมุมโลก การที่จะปฏิบัติภารกิจอันสำคัญยิ่งนี้ให้เกิดผลสำเร็จได้นั้น ท่านจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงแนวคิดในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในพระไตรปิฎกมีเป้าหมาย และวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ ในแต่ละสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่แตกต่างกัน

ภาษาในท้องถิ่นนั้นรวมถึงมีวิธีการในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พัฒนาการของวัดกับความเป็นมาไทยพุทธชิโนฮิลล์

ความเป็นมาวัดมาพร้อมๆกับคน มาพร้อมกับชาติพันธุ์ ในช่วงแรกวัดจึงถูกออกแบบให้เป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมร่วมกัน ชุมชนชาวพุทธจากประเทศไทย และจากศรีลังกา ขับเคลื่อนออกมาเป็นวัด ศาสนสถานทางพระพุทธศาสนาในสหรัฐอเมริกา

จากข้อมูลที่ค้นพบว่า วัดพุทธชิโนฮิลล์ เกิดขึ้นจากการริเริ่มของชุมชนชาวพุทธไทยในสหรัฐอเมริกา โดยมีพระธรรมทูตจากประเทศไทยเป็นพระอาจารย์สมบัติ ญาณวโร จากนั้นจึงได้ปรึกษาคณะกรรมการทุกฝ่ายมีมติเป็นเอกฉันท์ในการที่จะซื้อที่ดินสร้างวัดแห่งใหม่ จึงได้พร้อมใจกันหาสถานที่ได้พบสถานที่แห่งหนึ่งเป็นโบสถ์ฝรั่ง ซึ่งมีเนื้อที่ 7.5 เอเคอร์ หรือประมาณ 18 ไร่ เหมาะที่จะสร้างให้เป็นวัดในพระพุทธศาสนา ในราคา 1,600,000 ดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 48 ล้านบาท) จากนั้นได้ตกลงเมื่อวันที่ 18 เดือนเมษายน พ.ศ. 2539 ให้ผ่อนชำระเป็นเวลา 5 ปี ในปีแรกผ่อนชำระเดือนละ 24,000 ดอลลาร์สหรัฐ ในปีต่อมาเดือนละ 15,000 ดอลลาร์สหรัฐ แต่ด้วยข้อจำกัดในการระดมทุนทำให้ไม่สามารถผ่อนชำระได้ตามที่ตกลงไว้เป็นปัญหายืดเยื้อคาราคาซังจนมีการเปลี่ยนแปลงพระธรรมทูต คืออาจารย์ฐิติกร จากวัดศรีบุญเรือง กรุงเทพฯ และไปปฏิบัติศาสนกิจที่วัดไทยแอลเอ แคลิฟอร์เนียฯ ถูกส่งให้มาดูแลวัด จนกระทั่งมีการประสานสนับสนุนจากวัดพระธาตุดอยสุเทพเชียงใหม่ พร้อมกับการเปลี่ยนชื่อเป็นวัดพระธาตุดอยสุเทพ ฯ ประหนึ่งเป็นสาขาของวัดพระธาตุดอยสุเทพ ฯ เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2555 (2012) ดังนั้นวัดเมื่อมีพระธรรมทูตเป็นหลัก ยึดโยงอยู่กับชุมชน และมีความต่อเนื่องในการมีพระไปสลับหมุนเวียนเปลี่ยนไป จึงทำให้วัดพุทธชิโนฮิลล์เป็นหลักเป็นฐานจนกระทั่งปัจจุบัน ในปัจจุบันหากนับแบบประเทศไทยก็จะมี พระครูวิเทศกัลยาณธรรม (ฐิติกร กัลยาณธโม) ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส แต่หากมองการบริหารตามโครงสร้างตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ก็จะมีพระธรรมเสนาบดี เจ้าอาวาสวัดพระธาตุดอยสุเทพ เป็นประธานบอร์ดบริหารของวัด มีพระเมธีธรรมอาจารย์ (ประสาร จันทสาโร) เป็นรองประธานบริหาร

และมีพระครูวิเทศกัลยาณธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ ตามโครงสร้างของกฎหมาย สหรัฐอเมริกา

บุคลิกภาพเป็นส่วนสำคัญต่อการบริหารพระธาตุอภัยภูเบศร

เมื่อจำเพาะไปที่บุคลิกทางการบริหารของเจ้าอาวาส พระครูวิเทศกัลยาณธรรม (ฐิตกร กัลยาณมโม) จากที่ได้พบ ทำกิจกรรมร่วมในช่วงเวลาสั้น ๆ ตามของวงรอบของการเดินทางในครั้งนั้น รวมทั้งเมื่อกลับมาประเทศไทยแล้วจะพบเจอท่านในอีกหลาย ๆ ครั้ง สิ่งหนึ่งที่คุณเขียนสังเกตบุคลิกส่วนตัวจะพบลักษณะเด่น ๆ หลายประการ ในตัวเจ้าอาวาสทั้งในความเป็นผู้นำ และความเป็นนักบวชในพระพุทธศาสนา (สมณสาธิต/สมณสัญญา/สมณเพศ/สมณภาวะ) เท่าที่พบว่าภาพลักษณ์ที่ดูเด็ดขาด ตรงไปตรงมา (ยถาว่าที่ ตถาว่าที่) รวมไปถึง มีเป้าหมายชัดเจน (วิสัยทัศน์) ความที่มีบุคลิกภาพที่ชัดเจนในฐานะผู้บริหารพระธรรมวินัย (วินัยบริหาร) บริหารให้ศิษย์สาวกที่มงาน ได้สร้างที่มสร้างศาสนทายาท ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยหรือคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสะท้อนภาพลักษณ์ไทย ผ่านวิถีทางวัฒนธรรมและศาสนาได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดความเชื่อมโยง ทำให้เกิดความเข้าใจต่อวิถีทางศาสนาและความเป็นศาสนาได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจากการพูดคุยกับเจ้าสำนักด้วยท่านมีบุคลิกภาพที่ตรงไปตรงมา ทั้งความมั่นคงในศัสลาจารวัตรในวิถีแบบนักบวชตามแบบศาสนา เช่น การไม่ฉันทื้อ ฉันทึงสวัริตตามโดยยึดแบบอย่างของหลวงปู่ดวงดี สุภโท (พระมงคลสุตาคม/อายุ 105 ปี/24 เมษายน พ.ศ. 2449-6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553) เจ้าอาวาสวัดท่าจำปี จ.เชียงใหม่ ผู้เป็นศิษย์ของครูบาศรีวิชัย อีกชั้นหนึ่งที่มีวัตรปฏิบัติเรื่องการม้งสวัริตด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีภาพลักษณ์ความโปร่งใสในการบริหารการเงิน การบริหารวัดผ่านระบบคณะกรรมการหรือบอร์ดตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ที่มีรูปแบบทางการเงินที่ชัดเจน ทำให้วัดมีความชัดเจนในทางการบริหารและการจัดการ ดังนั้นบุคลิกของผู้นำจึงมีผลต่อการมีส่วนร่วมหรือการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญด้วย ดังที่มีคณะกรรมการวัดท่านหนึ่งในฐานะตัวแทนกล่าวขอบคุณต่อคณะผู้มาร่วมทอดกฐินในครั้งนั้น ได้กล่าวขอบคุณต่อคณะผู้ร่วมทอดกฐินในครั้งนั้น เป็นบทสรุปจากคำกล่าวนั้นว่า

ท่านเจ้าอาวาสเป็นตัวอย่างที่ทำให้ฉันเห็นว่าท่านมี 3D

D ที่ 1 Determination การกำหนดเป้าหมายว่าจะต้องสร้างวัดให้สำเร็จ [หมายถึงความเป็นผู้มีความมุ่งมั่น พุ่เมและใส่ใจต่อการประพฤดิปฏิบัติในการที่จะสร้างวัด]

D ที่ 2 Dedication ความทุ่มเททำงานอย่างไม่ย่อท้อ จะเห็นได้ว่าพระพุทธรูปที่วัดพระธาตุคุดยสุเทพ ทำงานหลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดินอาบวิตามิน ดี ทุกวันจนหัวตสยองไม่กล้าเข้าใกล้ [จากการที่ผู้เขียนสังเกต เจ้าอาวาสและทีมงานจะทำงานด้วยความทุ่มเทเรียกว่าใช้งานนำเป็นเครื่องหมายของการอยู่อาศัยในวัด]

D ที่ 3 Decoction การอุทิศตัวเสียสละทำงานเพื่อส่วนร่วม

ท่านเจ้าอาวาสปฏิบัติตนด้วย 3D ที่กล่าวมาตลอดทำให้เป็นแรงบันดาลใจ Impartation และเป็น Role Model แบบอย่างที่ทำให้ฉันต้องปฏิบัติตาม

ทั้งหมดเป็นบุคลิกภาพของท่านเจ้าอาวาส (1) มีความขยันเป็นกิจหลัก จากการสังเกตในวัยกว่า 70 กว่าปี ท่านยังทำงานในทุกแผนกงาน เป็นผู้บริหารวัดไทยในต่างประเทศในภาพของการสร้างภาพให้ดู หรือทำให้ดู เช่น การลงงานแต่เช้าตรู่ ทั้งที่คลุกคลีกับท่านจะเห็นท่านขยับตัวตลอดเวลาในการทำงาน เป็นภาพของการทำงานอยู่ตลอดเวลาเรียกว่าขยับตัวตลอดก็ได้ เองงานแลกการยอมรับ หรือให้งานเป็นเครื่องยืนยันต่อวัตรปฏิบัติไม่ใช้การพูดขยอหรืออวยตัวเอง เองงานมาเป็นกลไกทำให้เกิดการยอมรับศรัทธา ดังที่ศิษย์วัดพระธาตุสะท้อนคิดออกมาเป็นภาพลักษณ์และที่สำคัญด้วยความที่อาจไม่ค่อยพูด หรือให้อีกจากจากการพูดคุยกุญญาณ์หนึ่งที่ปรากฏ คือการมีบุคลิกภาพที่เปิดเผย และตรงไปตรงมาในวิธีคิด เป้าหมายเพื่อทำวัดให้เป็นวัด ทำวัดให้เป็นที่ยังสำคัญส่วนหนึ่งของชุมชน ทำให้เกิดภาพลักษณ์วัดไทยของคนไทยในต่างแดนได้ ดังนั้นวิธีการจึงเป็นเครื่องมือ เพื่อตอบโจทย์ในส่วนของเป้าหมาย คือไปให้ถึงเป้าหมายเป็นสำคัญด้วยเช่นกัน (2) ความอดทน ซึ่งนัยหนึ่งเป็นการฝึกปฏิบัติในส่วนของขันติบารมี หรือบารมีธรรมผ่านวิถีทางศาสนาของตัวเองด้วย ทำให้เกิดภาพลักษณ์ทางการบริหาร และการจัดการทำให้เกิดความเห็นที่ตรงไปตรงมาเป็นส่วนสำคัญ (3) การเสริมศักยภาพในงานเพื่อสนับสนุนการบริหาร การใช้พระตามความรู้ความสามารถ เช่น ใครถนัดอย่างไรก็ใช้งานอย่างนั้น เช่น งานบริหาร (พระครูปลัดสงวน วิสุทธิญาณ (2564) เลขานุการ บริหารการเงิน การประสานเจ้าหน้าที่บริหารงาน และการสื่อสารองค์กร เป็นต้น) การจัดการ (การลงหน้างานตามความถนัดเช่นพระมหาประทวน ธมมรภิโต (2564) เปรียญธรรมเก้าประโยคกับภาคพิธีการกฐินพระราชทาน) งานปฏิบัติการ (ช่างไม้ ช่างโยธา) หรือการส่งเสริมบุคลากรให้เรียนที่มหาวิทยาลัยทางด้านพระพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางภาษาและเป็นบุคลากรของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอนาคต เป็นต้น โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีเป้าหมาย เป็นการลงทุนเพื่อรองรับคนรองรับอนาคตในการพัฒนาพระพุทธศาสนาในสหรัฐอเมริกาต่อไป

บทบาทของวัดต่ออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

ภาพสะท้อนจากการลงพื้นที่จริงและสังเกตแบบมีส่วนร่วม ทำให้เห็นว่าวัดไทย พระไทย คนไทย เป็นเอกลักษณ์ที่ผสมรวม ออกมาเป็นวัดพระธาตุดอยสุเทพ ชิโนฮิลล์ ที่สร้างเอกลักษณ์ทางศาสนา ภาษา วัฒนธรรม วิถี และการดำเนินชีวิต ดังที่ข้าพเจ้าเมื่อลงเครื่องและต้องผ่านด่านตรวจที่ตำรวจตรวจคนเข้าแดน (ตม.) เจ้าหน้าที่ถามว่าไปไหน เราก็ตอบว่าไปวัดที่ชิโนฮิลล์ คำตอบที่ทวนกลับเขากลับบอกว่าเคยไปที่วัดแห่งนี้ ทำให้เห็นว่าเอกลักษณ์ทางศาสนาที่ปรากฏในชุมชน ได้กลายเป็นภาพจำในชุมชนพื้นเมืองไปด้วย ทั้งวัดและพระสงฆ์เป็นภาพสะท้อนที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งประเด็นนี้คงไม่แตกต่างกับวัดต่าง ๆ ในต่างประเทศทั้งในสหรัฐอเมริกา ยุโรป หรือเอเชีย ที่เนื่องด้วยวัดไทยเป็นการออกแบบวัดเพื่อสนองต่อชุมชนคนไทยในประเทศนั้น ๆ แต่อีกนัยหนึ่งการประกอบสร้างต่อความเป็นชุมชน หรือความเป็นคนไทยยังคงเป็นภาพลักษณ์ที่เด่นชัดจนกระทั่งกลายเป็นส่วนสำคัญ หรือความจำเป็นอย่างสำคัญต่อการประกอบสร้างความเป็นไทย วัดพระธาตุดอยสุเทพ ก็มีภาพลักษณ์แบบนั้นด้วยเช่นกัน การบริหารจัดการจึงเป็นการบริหารวัดให้เป็นศาสนสถาน การบริหารชุมชนให้เป็นชุมชนทางวัฒนธรรม ที่ประกอบรวมเป็นคนไทย พูดภาษาไทย กินอาหารไทย หรือขายอาหารไทย รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ที่เนื่องด้วยวิถีทางศาสนาในประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้เห็นว่าคนไทยวัดไทยในชุมชนคนไทยเกิดขึ้นประกอบสร้างร่วมกัน ซึ่งปรากฏและพบเห็นด้วยตาเนื้อของผู้เขียนเมื่อคราวเดินทางไปสหรัฐอเมริกาในครั้งนี้

ภาพที่ 1 งานกฐินพระราชทานวัดพระธาตุดอยสุเทพ ยูเอสเอ (ภาพผู้เขียน 14 พฤศจิกายน 2564)

จากภาพที่ 1 เป็นกิจกรรมที่ผู้เขียนเข้าไปมีส่วนร่วมสังเกตการณ์แบบคนนอก และมีส่วนร่วมในแบบคนในที่มีส่วนร่วมในแบบคนในศาสนา ร่วมกับพื้นที่ คือวัดพระธาตุดอยสุเทพ สหรัฐอเมริกา ในงานกฐินพระราชทาน ซึ่งมีผู้ร่วมเดินทางเป็นพระเมธีธรรมาจารย์, (ประสาน จันทสาโร) รศ.ดร. และพระมหากษัตริย์ กิตติโสภโณ, ผศ.ดร. ในการสังเกตแบบมี

ส่วนร่วม จึงเป็นประหนึ่งเป็นการบันทึกถึงเหตุการณ์สำคัญและการเล่าเรื่องเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนไปข้างหน้า และบันทึกไว้ให้เป็นความทรงจำด้วยเช่นกัน

ถอดบทเรียนทางการบริหารที่วัดพุทธชินนาลัย

จากการพูดคุย สังเกต สัมภาษณ์พระครูวิเทศกัลยาณธรรม (ฐิติกร กल्याณธโม) ซึ่งมีตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส และพระภิกษุอื่น ๆ ในวัดอีกหลายท่าน รวมทั้งญาติธรรมที่อยู่เป็นอาสาวัดประหนึ่งเป็นการทวนสอบข้อมูล ซึ่งได้ข้อสรุปบางประการ ต่อความเป็นท่านในฐานะที่เป็นพระ เป็นนักบวชในพระพุทธศาสนาด้วยเช่นกัน ซึ่งสามารถสรุปในภาพรวมได้ คือ

1. **ความอดทนต่อสภาพที่กดดันและบีบคั้น** ทำให้ผ่านสถานการณ์ของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นและเผชิญหน้ากันได้ ทำให้สามารถตั้งวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนมาได้ จากคำบอกเล่าของท่านเจ้าอาวาส ได้เล่าว่าความขัดแย้งแต่เดิม ทั้งในส่วนของ การตั้งวัด การขัดแย้งกันในกลุ่มของพระธรรมทูตกันเอง การใช้กระบวนการทางกฎหมายในการฟ้องร้องเพื่อเรียกร้องสิทธิในการบริหารวัดกับกลุ่มพระธรรมทูตเดิม ทั้งพระไทย และศรีลังกา เพื่อช่วงชิงวัดและการนำและสิทธิ์ความเป็นเจ้าของวัดว่าอย่างนั้น ท่านเล่าให้ฟังเป็นภาษาพูดว่า “ขนาดเข้าห้องน้ำต้องถ่มมิดเดินถอยไว้ป้องกันตัว” แปลว่าขัดแย้งกันขนาดนั้น ดังนั้นความอดทนได้กลายเป็นเงื่อนไขสำคัญในการบริหารวัด แต่ด้วยบุคลิกภาพที่มีความอดทนของเจ้าอาวาส ความมุ่งมั่นต่อผลที่จะเกิดขึ้นของเจ้าอาวาส ทำให้ผ่านเหตุการณ์ที่ยากลำบากนั้น จนกระทั่งทำให้วัดได้กลายเป็นส่วนสำคัญในการบริหารวัดและขับเคลื่อนกิจกรรมทางศาสนาด้วยเช่นกัน

2. **ความมีวิสัยทัศน์ (Vision)** หมายถึง ถ้าผู้นำไม่มีวิสัยทัศน์ ในการที่จะพาวัดหรือนำพาศาสนสถานไปในทิศทางใด ก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งและกลายเป็นความขัดข้อง จนทำให้เกิดความเสียหาย แต่ด้วยวิสัยทัศน์และมองเห็นความสำคัญดังกล่าว ท่านจึงใช้เครือข่ายเป็นกลไกในการบริหารวัด การลงทุนมาศึกษาต่อในประเทศไทย เพื่อให้มีเครือข่าย และใช้เครือข่ายเป็นกลไกในการบริหารวัด จึงทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติในแบบของความเป็นศูนย์กลาง ในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา อาหารไทย วัฒนธรรมไทย และความเป็นคนไทย ทั้งการมีเครือข่ายเป็นมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การดึงเครือข่ายของวัดพระธาตุตอดอยสุเทพ จ.เชียงใหม่ ไปเป็นเครือข่ายเชิงสนับสนุนในฐานะที่ท่านเป็นคนเชียงใหม่ จึงทำให้วัดมีความมั่นคงและเป็นหลักเป็นฐานมากขึ้นด้วยเช่นกัน

3. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน ทำวัดให้เป็นวัด ทำพระศาสนาให้เป็นพระศาสนา การมีเจตนาที่มุ่งมั่น ทำให้ชัดในเป้าหมายและวิธีการ จึงเป็นความพยายามทำไปสู่เป้าหมายนั้น ดังเห็นได้จากการที่มีการจัดตั้งมูลนิธิของวัดในประเทศไทย มีการพยายามประสานเชื่อมกับกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ เช่น กิจกรรมจัดมอรางวัลเสาโอศกผู้นำศีลธรรม ซึ่งจากคำบอกเล่าของท่านเจ้าอาวาสก็ได้มีส่วนต่อการเข้าไปสนับสนุนให้เกิดแนวทางปฏิบัติผ่านความเป็นเจ้าภาพ และเจ้าของรางวัล การประสานทำให้เกิดการบริหารขับเคลื่อนจัดซื้อที่ดินในนามของวัดจนกลายเป็นส่วนนำ ที่จะป็นฐานในการบริหารวัดและศาสนาให้เกิดขึ้น

4. ความทุ่มเทในงาน จากบุคลิกภาพของเจ้าสำนักทำให้เห็นประการหนึ่ง คือความทุ่มเท เสียสละ และความใส่ใจต่องาน แม้อายุจะเจ็ดสิบกว่าปีของเจ้าสำนักทำให้ภาพของความเอาจริง เอาจัง ความทุ่มเท ความเสียสละ ทำให้เกิดภาพลักษณ์ของความเอาจริง ภาพลักษณ์ความทุ่มเทได้กลายเป็นการเสริมพลังทางความเชื่อและการยอมรับ จนกลายเป็นการสนับสนุนวัดโดยตรงไปตรงมา จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ทำให้เกิดภาพลักษณ์และการยอมรับจนกลายเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญด้วยเช่นกัน

5. การผสมรวมบุคลากรต่างช่วงวัย หมายถึง ที่วัดจะมีคนสามช่วงวัยอันประกอบด้วยเจ้าอาวาส เจ็ดสิบปี หกสิบปี สี่สิบปี และยี่สิบปี ซึ่งหมายถึงความต่างของวัย มีผลเป็นการทำงานร่วมกันในแบบผสมผสาน ที่รวมกันเป็นพลังระหว่างช่วง ระหว่างรุ่นต่อรุ่น ทำให้เกิดการเรียนรู้ ถ่ายทอด และพัฒนางานร่วมกัน จนกลายเป็นวัดพระธาตุดอยสุเทพ ชิโนธิลล์ การพัฒนางานอย่างต่อเนื่องร่วมกัน จนกลายเป็นเอกลักษณ์และเสน่ห์ในงานของการอยู่ร่วมกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักของการบริหาร ที่มีการสร้างบุคลากรทดแทน เพื่อสืบสายงานตามความถนัด และเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ในงานแก่กันและกันอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกัน เป็นไทย ผ่านการประกอบสร้างด้วย

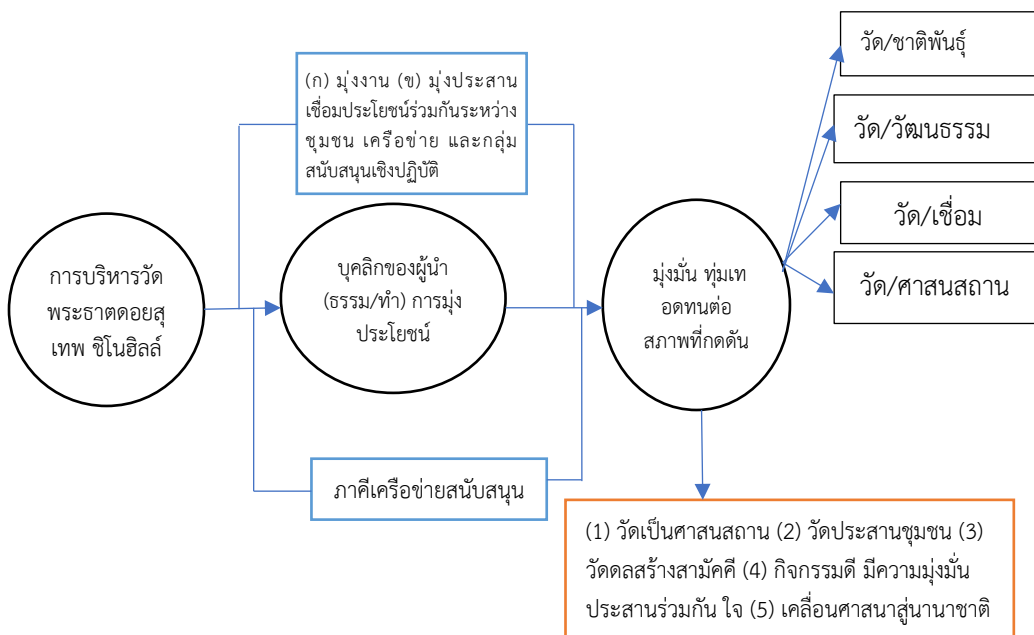
ดังนั้นจากภาพรวมของการบริหารวัดพระธาตุดอยสุเทพ จึงเป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ และผสมรวมอัตลักษณ์เชิงบุคคลในภาพของวิถีวัฒนธรรมทางศาสนา มีความเชื่อเป็นแก่นแกนในการบริหารทำให้เกิดความเชื่อและปฏิบัติตาม จนกระทั่งกลายเป็นเอกลักษณ์ของการบริหารโยมีความเชื่อทางศาสนาเป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญให้เกิดขึ้น

ภาพที่ 2 แนวทางการบริหารวัดพระธาตุดอยสุเทพ (ภาพวัดพระธาตุดอยสุเทพฯ)

จากภาพที่ 2 ผังการบริหารงานของวัดที่มีคณะกรรมการแผนกต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยพระและโยม ทำหน้าที่ระหว่างกันและกัน แต่สิ่งที่เห็น คือทำให้เกิดการขับเคลื่อน เห็นการเชื่อมประสานเชิงเครือข่ายระหว่างกลุ่มปฏิบัติ กับกลุ่มเชื่อมประสานระหว่างกัน ทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างทำกับไม่ทำ หรือทำแล้วก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 3 ลักษณะการบริหารวัดพระธาตุดอยสุเทพ ชีโนฮิลล์ สหรัฐอเมริกา

จากแผนภาพที่ 3 สะท้อนบันทึก ถอดบทเรียนเชิงพื้นที่ของผู้เขียน ที่เห็นว่าวัดไทยในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเฉพาะส่วนวัดพระธาตุดอยสุเทพ มีความเป็นหน่วยทางศาสนา หรือ ภาพลักษณ์ของวัดในทางศาสนา นำองค์กรโดยพระสงฆ์ชาวพุทธ มีกิจกรรมที่เชื่อมประสานกับชุมชนชาวพุทธไทย และนานาชาติ และระหว่างวัดต่าง ๆ ในเครือข่ายวัดไทยในสหรัฐอเมริกา บุคลิกภาพของผู้นำ ก็มีส่วนอย่างสำคัญต่อการขับเคลื่อนวัดให้กลายเป็นส่วนสำคัญในการบริหารวัด และขับเคลื่อนกิจกรรมทางศาสนา ดังนั้นจากแผนภาพ และการถอดรหัสดังกล่าวจึงทำให้เห็นว่าวัดไทยในสหรัฐอเมริกา จึงเป็นวัดและศาสนาที่มีความเชื่อมและประสานชัดเจนขึ้นมาด้วยเช่นกัน

บทสรุป

ความสำคัญของวัด คือการเป็นหน่วยทางการบริหารและการศึกษาเกี่ยวกับวัดพระสงฆ์และพระพุทธรูปศาสนาในประเทศสหรัฐอเมริกาผลที่โดดเด่นของวัดไทยในสหรัฐอเมริกา คือ (1) ความเป็นหน่วยทางศาสนาในสหรัฐอเมริกา เป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมทางศาสนาพุทธอีกแห่งหนึ่ง (2) เป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมตามกรอบของความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทย และนานาชาติในนามศาสนา (3) การเชื่อมประสานระหว่างสมาชิกในชุมชนผ่านวิถีวัฒนธรรม เมื่อจำเพาะในส่วนของการบริหารจัดการ วัดพระธาตุดอยสุเทพ มีสถานะเป็น (1) วัดไทยในต่างประเทศที่มีความเกาะเกี่ยวอยู่กับประเทศไทย และสอดคล้องกับลักษณะศาสนสถานกลุ่มชาติพันธุ์ไทยอื่น ๆ ในประเทศต่าง ๆ (2) บุคลิกภาพของเจ้าสำนักต่อการบริหาร ทั้งในส่วนของความทุ่มเท ความอดทน พุดน้อย ทำให้มาก มีผลต่อการรวมมวลชน และบริหารชุมชนชาวพุทธในสหรัฐอเมริกา (3) บุคลิกภาพของผู้นำต่อการเชื่อมประสาน โดยมีกลุ่มผลประโยชน์ หรือภาคเครือข่ายร่วมเป็นกลุ่มในการบริหารจัดการ (4) การที่ผู้บริหารอันหมายถึงเจ้าอาวาสมีเป้าหมายชัดเจน โดยการบริหารเป็นการหวังผลเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ใช้การทำงานเป็นภาพลักษณ์แทนตัวแทนการพูด ความมุ่งมั่นในงาน งานจึงได้รับการยอมรับ และถูกสนับสนุน (3) ลักษณะเฉพาะเชิงปฏิบัติที่มีรายละเอียดเสริมที่ต้องอาศัยการตัดสินใจ เพื่อการปฏิบัติ ได้มี

ทีมสนับสนุน หรือหน่วยช่วยกรองอย่างเป็นระบบ จากภาพรวมของการบริหารวัดพระธาตุ ดอยสุเทพ จึงมีความน่าสนใจผ่าน แนวทางหรือวิธีการที่ชัดเจนเหมาะสม จนกลายเป็น ความลงตัวต่อการบริหารและการจัดการดังปรากฏ ซึ่งเชื่อว่าจะสามารถนำไปเป็น แบบอย่างหรือประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่น ๆ ได้ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พระมหาคำคัล บรรณาธิการ. (2560). เหลียวหลังแลหน้า ภูมิธรรม ภูมิปัญญา งานพัฒนา พระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา หนังสืออนุสรณ์ฉลอง ครบ 35 ปี วัดมงคลรัตนาราม เมืองแทมปา รัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 2-4 เดือนมิถุนายน 2560. กรุงเทพฯ: นิติธรรมการพิมพ์.
- พระมหาสมาน ชาตวิริโย (ศศิสุวรรณพงศ์). (2563). การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของพระธรรมทูตในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศสหรัฐอเมริกา. *วารสาร สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(7), 112-125.
- พระมหาสุริยา วรเมธี. (2558). สำนวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยใน สหรัฐอเมริกา. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 1(1), 67-72.
- พระมหาสุเทพ สุขุฒโน (เหลาทอง) (2562). กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระ ธรรมทูตสายต่างประเทศ. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*, 6(3), 1363-1378.
- พระครูวิเทศกัลยาณธรรม. (2564, 10 พฤศจิกายน). วัดพระธาตุดอยสุเทพ [บทสัมภาษณ์].
- พระครูปลัดสงวน วิสุทธิญาโณ. (2564, 10 พฤศจิกายน). วัดพระธาตุดอยสุเทพ [บท สัมภาษณ์].
- พระมหาประทวน ธมฺมรชโชโต. (2564, 10 พฤศจิกายน). วัดพระธาตุดอยสุเทพ [บท สัมภาษณ์].
- สมยศ แสงสุวรรณ. (2004). *เยือน 50 วัดไทยในอเมริกา 50 รัฐ*. กรุงเทพฯ: บริษัท นิพล พิล์ม 2004 จำกัด.
- Tanaka, K. K. (January 2001). "American Buddhism's Racial Divide: Buddhists in the United States are split into two camps: Asian Americans and 'New Buddhists.' Can they be brought together?". *Beliefnet.com*. They were retrieved on 2010-04-20.